„LINGUARUM UNIVERSE“, VOLUME 3, ISSUE 1
DOI: 10.5281/zenodo.18823322

Р Е Ц Е Н З И И И О Т З И В И

R E V I E W S

„ЛИЧЕН РЕЧНИК НА ЛИТЕРАТУРНИТЕ ТЕРМИНИ“ ОТ АМЕЛИЯ ЛИЧЕВА

Магдалена КОСТОВА-ПАНАЙОТОВА

Софийски университет „Св. Климент Охридски“, България

Email: kostovapan@uni-sofia.bg

PERSONAL DICTIONARY OF LITERARY TERMS **FROM AMELIA LICHEVA**

Magdalena KOSTOVA-PANAYOTOVA

Sofia University St. Kl. Ohridski, Bulgaria

Email: kostovapan@uni-sofia.bg

Личева, А. Личен речник на литературните термини, Университетско издателство „св. Кл. Охридски“, София 2025, 399 с.

Проф. Амелия Личева не е непознато име в литертурния живот на България. Тя е поетеса, автор на няколко стихосбирки, литературовед, професор по *Теория на литературата*, председател на българския ПЕН център, активна обществена фигура. Автор е на учебници и речници. Сред научната й продукция се открояват книгите монографии „Истории на гласа", 2002; "Гласове и идентичности в българската поезия", 2007; "Политики на днешното", 2010; "Литература. Бинокъл. Микроскоп", 2013; "Световен ли е "Нобел"?, 2019.

В контекста на тези книги „Личен речник на литературните термини“ отново удържа посланията на авторката в нажеженото поле между *своето* и *чуждото*, играе с фокуса, приближавайки и отдалечавайки своя бинокъл. Както личи и от заглавието, книгата се опитва да одомашни, да приближи до читателя една нелека литературна материя, като речниковата, която съдържа обобщено знание. Самата Амелия Личева отговаря в уводните думи на възможните въпроси към „личен“ така:

Заглавието може би звучи предизвикателно, но целта му не е да набляга върху авторството и да изтъква собствена гледна точка. Няма как да е така в един речник, който неизбежно стъпва на много подобни...(стр.5)

Тя уговаря, че се опира най-вече на англоезичната литературоведска традиция в своя подход към термините, които предлага.

В какво според мен е приносът на един такъв труд? На първо място в неговата актуалност. Изборите, които прави проф. Личева в конструирането на „тялото“ на речника, са лични в смисъл на подбора, систематизирането на значими, стари, но и нови, ключови за хуманитаристиката на XXI век понятия. Речникът й се стреми да намери съвършения баланс между познатото, утвърденото литературно знание, но и да включи нови значения, нови понятия, съвсем „топли“ идеи и термини. Редом с утвърдени и централни за литературната наука понятия като „роман“, „лирически герой“, „оксиморон“, „комедия“ и пр. изследователката включва понятия като

DOI: 10.5281/zenodo.18823322

„абектност“ (понятие, разработено от Юлия Кръстева), „критически изследвания на дебелината“ (интердисциплинарна академична област), „куиър теории“ (грижещи се за вписване на изключените), „янг адълт литература“ (много популярно през последните години понятие, насочено към съвременните тийнейджъри), „уеброман“ и др.

Защо, според мен, този тип книга е значима и важна за българското литературознание днес? От една страна, тя представя осъвременен поглед към литературни понятия, които макар и утвърдени, преживяват различни интерпретации днес. В изборите на термини и понятия проф. Личева изтъква не само значимостта на световни имена литературоведи и писатели, но не забравя и българския принос у нас и по света. Така например се упоменава не само създаденото от Юлия Кръстева, Цветан Тодоров, но и от Никола Георгиев, Миглена Николчина, Мирослав Янакиев, Искра Ликоманова, Радосвет Коларов, Рая Кунчева, Яни Милчаков, Дария Карапеткова и др.

От друга страна, очевидно е, че е изключително важно именно днес, а не след 50 години, да имаме обяснение на термини, които не са толкова популярни за широката филологическа аудитория. Защото иначе младежката публика, а и не само тя, ще бъде изгубена за литературната наука, ако тази наука мирише на нафталин; ако самите младежи трябва неизбежно да си превеждат от чуждоезични, разпокъсани издания понятия, за които чуват и четат.

Освен всичко казано, не по-малко важно е, че езикът, на който е написан „Личен речник на литературните термини“ е изключително четивен, синтезен, увлекателен, което никак не е лесно, когато се пише за такава материя и когато трябва да събереш в няколко реда най-значимото за дадено понятие. Убедена съм, че тази книга ще бъде полезна не само за изучаващите литературознание студенти, но и за всички, които искат да са в крак с актуалните литературни тенденции през XXI век. Да й пожелаем повече читатели!

This is an open-access article distributed under the CC BY-NC 4.0 license - http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0